

ОСОБЛИВОСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Н. Ю. Шабатин, асистент

І. В. Брайлян, студент

Київський національний університет технологій та дизайну

Повноцінне функціонування економіки жодної країни не може відбуватися без розвиненої системи зовнішньоекономічної діяльності. Економічні перетворення, які відбуваються в Україні, мають на меті поступову інтеграцію українських підприємств до системи міжнародних економічних зв'язків, що позитивно впливає на розвиток економіки країни, сприяє підвищенню технічного рівня виробництва, раціональному використанню природно-сировинних ресурсів, ліквідації дефіциту окремих товарів і, тим самим, підвищенню рівня життя населення. В той же час збільшується ступінь невизначеності майбутнього соціально-економічного розвитку, складність вибору способів і шляхів ведення підприємством успішної діяльності та досягнення поставлених цілей. В умовах жорсткої конкуренції на міжнародному ринку та зміни економічного середовища, важливу роль набуває самостійність розвитку економіки країни, та зокрема, зовнішньоекономічної діяльності. Зовнішньоекономічна діяльність є ключовим елементом економічного зростання кожної країни, її актуальність зумовлена розвитком процесів міжнародної інтеграції, глобалізацією світового господарства та міжнародним поділом праці.

Дослідження показують, що проблемі ефективності ЗЕД вітчизняних підприємств присвячені роботи багатьох вчених, таких як О.А. Кириченко, Г.М. Дроздова, Ю.В. Макогон та ін. Проте питання формування механізму управління зовнішньоекономічної діяльності та оцінки його роботи висвітлюється набагато менше. Так, вчені Пугач Н.Ю., Афанасьєв М., Білоус О. вивчали питання механізму управління ЗЕД на державному рівні, а праці Любич Б.Б. присвячені безпосередньо оцінці та адаптації даного механізму на підприємствах.

В сучасних умовах підприємства стикаються з ситуацією, коли зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) стає важливим елементом функціонування та прибутковості. Задля цього на підприємстві повинен функціонувати ефективний механізм управління зовнішньоекономічною діяльністю, що дає можливість складати точні прогнози, проводити діагностику стану та своєчасно реагувати на зміни. Унікальність здійснення зовнішньоекономічної діяльності полягає в тому, що зовнішнє середовище необхідно розглядати з двох сторін – середовище країни-експортера та країни-імпортера, а тому зміни в ньому вимагають швидкої та адекватної реакції механізму управління ЗЕД на підприємстві. В Україні реанімування економіки та її подальший розвиток неможливі без наповнення сфери виробництва реальним капіталом. Для вирішення проблем можуть бути використані такі засоби, як: послаблення податкового тягара з розширенням податкової бази і легалізацією тіньової економіки; пошук шляхів залучення заощаджень населення, мобілізація їх через цінні папери; селективне стимулювання великих прямих іноземних інвестицій; використання іноземних кредитів тощо.

Забезпечення ефективності імпорту на вітчизняних підприємствах є важливою умовою розвитку господарської діяльності підприємства; дає великі переваги в конкуренції між підприємствами; є причиною зниження сукупних витрат підприємств. Конкуренція між вітчизняними та іноземними постачальниками слугує стимулом для підвищення економічних та техніко-технологічних характеристик товарів. Ефективна імпортна діяльність допоможе національним підприємствам модернізувати застаріле обладнання та впровадити нове, більш прогресивне. Ефективність імпортової діяльності залежить від правильності вибору постачальників, від якості сировини, від його ціни, від строків поставки та їх безперервності, від потреби виробництва у сировині, від виконання обов'язків з постачання сировини (з боку постачальників) й з оплати (з боку підприємства), від ефективності роботи митного відділу, від транспортного забезпечення. Ефективність імпортних

операцій залежать також від кваліфікації спеціалістів відповідних відділів, від ступеня виконання наданих їм функцій.

Особливості планування експортної діяльності підприємства визначаються тим, що праця на зарубіжних ринках сполучена з додатковими ризиками, більшою невизначеністю зовнішнього середовища, посиленням конкурентного тиску і підвищеними складнощами доступу на цільові зарубіжні ринки (у зв'язку з існуючими протекціоністськими заходами). Крім того, підприємству потрібно більше ресурсів для того, щоб адекватно відреагувати на зміни, що відбуваються на зарубіжному ринку, оскільки необхідно коригувати власні виробничі можливості у відповідності з існуючим попитом.

Дослідження сучасного стану зовнішньої торгівлі доводить, що Україна має значний експортний потенціал. В українській економіці все ще збереглися високотехнологічні виробництва, які працюють ефективно, при чому деякі з них є унікальними. У структурі високотехнологічного експорту переважають машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання; значно зросла частка, що припадає на засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби.

Отже, зовнішньоекономічна діяльність сприяє розвитку перспективних напрямів експортного потенціалу. При виході підприємств на зовнішній ринок і здійсненні імпорتنих операцій необхідно розробляти програми, процедури та плани, що дозволяють отримувати достатній прибуток від реалізації товарів на внутрішньому ринку або задоволення власних потреб підприємства в товарах/послугах. Наявність внутрішніх проблем, які також впливають на розвиток зовнішньоекономічної діяльності в Україні, потребує від держави створення ефективної системи управління цією сферою та створення нового механізму, через який вона зможе функціонувати. Він повинен мати інноваційний вектор економічного розвитку держави і спрямовуватися на подолання цих проблем шляхом нових модернізацій і впроваджень в економічний потенціал країни.